

Till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.rul.remissvar@regeringskansliet.se

Dnr: LI2025/01327

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. SRF arbetar med förutsättningarna

Remissvar på betänkandet Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85), dnr: LI2025/01327

Skärgårdarnas Riksförbund (SRF) har tagit del av utredningens förslag och vill anföra följande. Målet för både Sveriges och EU:s landsbygdspolitik är territoriell sammanhållning. Hela Sverige ska leva och man ska kunna bo och verka på lika villkor i hela landet – det är den svenska målsättningen. Verkligheten ser ju inte alltid ut så, men vi hoppas att Svesamsutredningens förslag kan göra att vi kommer några steg framåt i den riktningen. Utredningen har identifierat tre värden – Territoriell sammanhållning, effektiv och platsbaserad samordning mellan myndigheter, samt lokal och regional förankring.

Man konstaterar att ansvarsfördelningen mellan myndigheter inte är tillräcklig tydlig för att de olika aktörerna på ett effektivt sätt ska kunna planera och genomföra de insatser som skapar förutsättningar för att uppnå politikens mål. Denna otydlighet innebär att förutsättningarna för att samverka inte är tillräckligt goda. Man har också sett att det saknas ett system för uppföljning och analys som gör det möjligt att i tillräcklig utsträckning utvärdera den förda politiken.

SRF instämmer i utredningens analys.

Det behövs en tydlig ansvarsfördelning i den territoriella politiken. Och den bör, såsom utredningen påpekar, vara verksamhetsanpassad och utgå från ett helhetsperspektiv, snarare än från enskilda myndigheters perspektiv. Det kan skapa förutsättningar för en effektiv samverkan mellan aktörerna där de gemensamt kan nyttja resurser och kompetenser. Kommunerna bör även mer än idag kunna involveras i en effektiv samverkan med andra för att uppnå målen med politiken. Utredningen ser även en potential i att i högre utsträckning involvera civilsamhällets aktörer, näringslivet och nationella minoriteter i arbetet. SRF instämmer i detta.

Utredningen bedömer att det redan nu finns ett behov av att förtydliga bestämmelserna om samråd i lagen om regionalt utvecklingsansvar. Man lägger fram ett förslag till ändring av

lagen så att det tydligt framgår att en region ska samråda med företrädare för det civila samhällets organisationer och näringslivet i länet och föreslår ett tillägg i lagen. SRF anser att detta är ett stort steg i rätt riktning.

SRF instämmer i att det behövs tydligare ansvarsregler. Ett exempel är Lagen om kollektivtrafik där lagen ger utrymme för olika lösningar mellan region och kommun angående kommunikation på vatten som i vissa fall leder till att ingen vill ta ansvaret och de som är beroende av sjötrafik blir lidande. SRF önskar att den lagen ses över utifrån den här utgångspunkten och att ett tydligt ansvar definieras.

Utredningen ser en farhåga i att landsbygdens frågor riskerar att hamna i skymundan av städer och tätorter i en i en gemensam politik och konstaterar samtidigt att landsbygder, inklusive öar och skärgårdar förtjänar en särskild uppmärksamhet i en utvecklingspolitik för hela landet.

En sådan fråga som i stor utsträckning drabbar skärgårdskommuner med många fritidshus, främst i Stockholms skärgård och på Västkusten, är den kända problematiken att fastlandskommuner överlastar kostnader på skärgårdskommuner för hemtjänst. Det är inte en bra landsbygdspolitik.

SRF uppskattar att utredningen särskilt nämner öar och skärgårdar eftersom det är en geografi med sin speciella särart så tillvida att alla som bor på en ö utan fast landförbindelse är beroende av vatten och vad naturens krafter gör med vattnet. Det kräver sina speciella lösningar.

På grund av bland annat ovanstående förhållanden arbetar för närvarande SRF för att Sverige ska införa en särskild ö-lag, på samma sätt som man gjort i ett antal önationer inom EU och i vårt grannland Finland.

SRF har tittat särskilt på den ölag som finns i Skottland och där man stadfäster frågor om demokrati och medbestämmande särskilt tydligt. Enligt skotsk ölag får ingen myndighet på någon nivå ta beslut om sådant som påverkar de öboende utan att öarnas civilsamhällesorganisationer hörs före beslut. Det har fått stora positiva konsekvenser för öarna när de får möjlighet att påverka myndighetsbeslut utifrån sin lokalkännedom. En uppföljning/utvärdering görs halvårsvis för att följa upp att arbetet går som tänkt. SRF önskar att en utredning görs om möjligheten att Sverige inför en ölag enligt skotsk modell.

Ett problem man definierat med den skotska lagen är att det kan råda olika åsikter om vilka civilsamhällesorganisationer som ska företräda ett visst ösamhälle. Det är en insikt som SRF föreslår att utredningen begrunder i sitt fortsatta arbete. Dessutom anser SRF att en liknande klausul som den som nu föreslås för regionalt utvecklingsansvar även bör införas i kommunallagen och även gälla för statliga beslutsfattare i exempelvis länsstyrelsernas och andra statliga myndigheters instruktioner.

Jungfruskär 2025-10-06
Lotten Hjelm, ordförande

Hasselö 2025-10-06
Maria MalmLöf, vice ordförande

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND
Borgen 126, 472 95 Varekil
info@skargardarna.se www.skargardarna.se